

A világpolitika jellemzői a 80-as évek közepén

A 80-as évek elején — napjainkig — a feszültség jellemzi a nemzetközi kapcsolatokat egész rendszerét. A feszültség tengele a kelet-nyugati kapcsolatrendszer, de egyes elemek túlmennék a kelet-nyugati kapcsolatokról a szféráján. A feszült nemzetközi légkör alapvető oka az, hogy az Egyesült Államok kormánya — Carter elnöksége időszakában fokról fokra — elveti az enyhülésnek azt a tartalmát és formáját, amely a hevesen évtizedben kialakult és funkcionált. Helvette az amerikai globális képességek teljes visszaállítását és megerősítését szorgalmazza, illetve a katonai erőfölény pozíciójából akarja diktálni a kelet-nyugati kapcsolatokat tartalmát és formáját, beleértve a fegyverzetellenőrzési tárgyalások egész rendszerét. Nyilvánvaló, hogy ez a politika elfogadhatatlan a Szovjetunió és a szocialista közösség számára.

A nemzetközi feszültséggel egy időben — szérencsére az enyhülés is jelen van a kelet-nyugati kapcsolatokban, bár nincs oly mélysége, tartalma és intenzitása, mint a 70-es évtized elején volt. Az összejárató elgyműködésben, a helsinki folyamat fennmaradásában, a Kínai Népköztársasággal kapcsolatos keleti, még inkább a nyugati viszonyban, sőt, a szovjet-amerikai kapcsolatokban is jelen van a békes egymás mellett élés meghatározott — nem túl magas — szintje. Az Egyesült Államok és Kelet-Európa egyes országai viszonyában is fellelhető az enyhülés bizonyos elemei. A két német-állam kapcsolatai a mai viszonyok között szintén az enyhülés életképességét bizonyítják.

Mindemellett a jelenlegi időszak egyik fontos és egyértelműen negatív tendenciája az, hogy veszélyes mértékben megnőtt a katonai tényező szerepe a világpolitika egészében. Ez nemcsak a fegyverkezési verseny új és még újabb spirálját jelenti — az is — hanem döntően azt, hogy az Egyesült Államok és néhány nyugat-európai szövetséges a katonai erő aktív alkalmazásától sem riad vissza. Szerencsére ez eddig nem közvetlenül a kelet-nyugati kapcsolatokat jelentette. De negatív hatása így is jelentős és széles körű. Arról van szó, hogy a különböző konfliktusok politikai kezelése helyett a katonai eszközök alkalmazása kerül előtérbe. A Grenada elleni katonai intervenció a libanoni polgárháborúba való katonai beavatkozás, Kuba, Salvador, Nicaragua közvetett és közvetlen katonai fenyegetése mind azt példázzák, hogy amikor az amerikai kormányzat politikai eszközökkel nem tud a saját érdekeinek megfelelően valamely konfliktust kezelni, akkor a katonai erő operatív alkalmazását rendeli el. Ez igen veszélyes politika. Különösen egy olyan helyzetben, amikor a legmodernebb technikával felszerelt katonai eszközök rendszerbe állítása növeli a veszélyt, hogy a katonai tényező a politikai döntéshozatal fölé emelkedik, és a technikai fejlődés öntörvényűen alapján, politikai ellenőrzés nélkül működik. Az emberiség létérdeke ennek a folyamatnak a megállítására.

A világpolitika jellemző tendenciája napjainkban, hogy mind a két világrendszer viszonyában, mind a nemzetközi kapcsolatok többi szférájában növekszik a kölcsönös bizalmatlanság és a veszélyeztetettség érzése. A dolog lényege abban van, hogy az egymással szembenálló államok intervenciók között a bizalom minimuma is alig fedezhető fel. A minimális bizalom hiányában nem lehet eredményesen tárgyalni, de hogyan legyen megfélemlítő bizalom, ha nem eredményesek a tárgyalások? A kör itt és így bezárult. A kölcsönös kompromisszum a bizalom minimumát legalább feltételezi. Erre kell törekedni a kooperatív együttműködés fejlesztése fokozatosan — növelhető bizalmat.

A 80-as években egyre inkább nyilvánvalóvá válik, hogy a nemzetközi viszonyok és a világpolitika mozgások egyik jellemző vonása a globalizáció. Globalizáció — bár nem sz. m. l. a

fel a két világrendszer antagónizmusát — elkerülhetetlen nemzetközi jelenség, mivel a különböző nemzeti politikák, érdekek egyre inkább elválaszthatatlanok lesznek a nemzetközi mozgásoktól. A világban növekszik a kölcsönös függőség. Ennek következtében a különböző nemzeti politikák és érdekek függnek a nemzetközi érdekektől, illetve ütköznek velük.

A világpolitika mozgását jelentősen meghatározza és motiválja az elhúzó és komplexé váló világ gazdasági válság. A világpolitika szempontjából nemcsak annak van jelentősége, ha a gazdasági tevékenység pang, az ipari termelés üteme nem növekszik, nincs beruházási kedv, infláció és munkanélküliség van stb., hanem annak is, ha erősödik — a katonai megrendelések révén — a katonai-ipari komplexum gazdasági és politikai hatalma, ha a gazdasági válságból való kilábalást sokan a fegyverkezés fokozásában keresik. Az Egyesült Államok gazdasági háborút folytat a Szovjetunió és a szocialista közösség ellen. A nyugati hatalmak hajlandóságot mutatnak arra, hogy a tőkés gazdaság működéséhez szükséges főleg a fejlődő világban fellelhető nyersanyag- és energiaforrások "védelmét" közvetett vagy közvetlen katonai eszközökkel biztosítsák. Ez háborús veszély forrása is lehet, messze túlmutató a kelet-nyugati kapcsolatokról szféráján.

BALÁZS JÓZSEF

G. N. PAVLJUK: A GYŐZELEM LOBOGÓJA

Valentin Moroz

A Patyomkin zászlaja

A tengerbe rejtettük zászlónkat, és az egész oroszországi nép zászlaját — a szabadság, évenlőse, és testvériség lobogóját, hogy ne kerüljön idegen kezekbe... Oly keserű volt nézni, amint hol lebukott, hol fölemelkedett a hullámok taraján, mintha a harc felvételére hívták volna a matrózokat...

(O. Matvusenka visszaemlékezéséből)

Fájdalmasan és ünneppélyesen
Fogadt a vörös zászlót a tenger.
Vörös hullám sírálvszárványt csapott fel
A mélyeségből dacos-fenségesen...

Majd útra — bár alig hallhatóan
A messzeségből felcsendült az ének
Fölzengett kórusa a zendülésnek.
És végezzállt az alvó partokon.

S midőn átvált szót útra, s dördülte
Nyomán a vörös lobogó az ég
Röpült, s a hullám ezekig csapott

A vászon büszke-szélesen terült szé
A forradalom viharában ismét
A Patyomkin zászlója lobogott

(Baka István fordítása)

Kubai hármaskép — szegedi keretben

A gyár szállodájának ajtóin spanyol nyelvű a fölrít, (dormitorio = hálószoba) a falakon színes fotók, plakátok: havannai részletek, Varadero, Santiago és arcképek, Fidel, Che. Hozzá tartozik már a szegedi textil mindennapjaihoz hogy a fonodában kubai lányok dolgoznak. Színes egyéniségek, kedves teremtsék. Nagy Gizella anyáskodik fölöttük és szívesen segít a messziről jött lányokat. — Százan vannak, — mondja — két évvel ezelőtt ötök, s négyéves a szerződésük. Ez alatt alaposan elsajátítják a szakmát, egy kicsit megtanul-

nak magyarul, és mire hazatérnek, mesterségükről bizonyítványt kapnak.

A száz közül kilencvenkilenc Santiago városából érkezett. Egyetlen kivétel Lydia Valdes Sanches, aki havannai és nem a fonodában, hanem a szövödében dolgozik. Vajon, miért?

— Én a budapesti gyárban kezdtem, s ott a szövödebe irányítottak, később csatlakoztam a szegedi csapathoz.

— Hogyan került Magyarországra?

— Amikor hallottam, hogy a kubaiaknak szükségük lesz több textilipari szakmunkásra, s ezért toboroznak jelentkezőket európai országokba, Csehszlovákiába, NDK-ba és Magyarországra, akkor örömmel jelentkeztem. Amikor beadtam a kérelemet, éppen a magyarországi csoportot szervezték. Így kerültem ide.

— Odahaza mivel foglalkozott?

— Volt már némi fogalmam a textil szakmáról, mert egy évet a havannai textilgyárban dolgoztam.

A családjáról beszélt Lydia. Öten vannak testvérek, a papa és a mama, valamint a férje és három testvére ugyancsak a textiliparban dolgozik. Mosolyogva mondta, hogy akár egy kis üzemet is alapíthatának, anyja a szakember a családban.

— Mit szolt a férje, hogy ilyen hosszú időre eljött?

— Beleegyezett. Rendes és hűséges férjem van. Ez egy jó próba is kettőnk kapcsolatában, ha kiálljuk, soha nem lesz semmi gond. Gyereknk még nincsen, így könnyebb.

— Azt találta-e itt, amire számított?

— Nagyjából igen, talán valamivel erősebb a munkatempó, a kubai gyárak szövödében egy lány 16 gépet kezel, itt meg húszat kell. Egyébként a hideg, a tél az, amire nem számítottam, hogy ilyen kellemetlen. Még a hó is esik.

— Hőesést még soha nem látott?

— Csak filmen. Olyan érdekes volt, amikor a kabátom is, a cipőm is havas lett. Nagyon szép, de nekünk külön szenvedés.

— Anyagilag?

— Ugyanannyi keresünk mint a magyar lányok. Nincs különbség a követelmények és a fizetések között.

Nagy Gizella elmondta, hogy amikor megérkeztek a kubai lányok, előbb intenzív nyelvtanulással kezdtek: naponta négy órát dolgoztak és négy órát tanulták a magyart. Később hetente tartottak nyelvelőket. — Milyeneknek látja a kubai lányokat? — kérdeztem.

— Kissé elfogult vagyok velük, mert a reptérről segítém őket. Tudom, hogy mit jelent nekik az otthonuktól távol lenni, sőt, nagyon távol lenni, más éghajlatot elviselni és természetesen más a temperamentumuk is. De nagyon kedvesek, szeretetre méltó fiatalok. Szépen is dolgoznak. Két kislány tavasszal elnyerte a Kiváló Dolgozó kitüntetést, s most is lesz egy kiváló közöttük. Egyébként mindenben azonos elbírálás alá esnek, mint a szegedi dolgozók. Három műszak-

ban dolgoznak, keresetük a teljesítménytől függ. A gyár szállodájában laknak, brigádokat alakítottak, versenyeznek, társadalmi munkát nagyon szívesen végeznek.

*

A santiagoói Lissete Lorenzo Valverde előző napon délutános műszakban dolgozott, későn fektült le, későn is kelt. Odahaza 12 osztályt végzett, tehát kettő osztályt az egyetemi, illetve főiskolai előkészítő is kijárt.

— Milyen iskola volt az?

— A bentlakásos, délelőtti iskolapadban, délután négy óratól pedig dolgoztunk.

— Miért jött el ilyen messzire, miért választotta a textiles szakmát?

— Saját elhatározásom volt. Láttam egyszer a tévében egy riportot textilgyárról, s fölkellette az érdeklődésemet.

— Családjá hogyan él?

— Három vagyunk lánytestvérek, édesanyammal élünk, mivel a papa elvált tőlünk. Anyukám tisztviselő.

— Könnyen elengedték?

— Nem, sőt amikor megérkeztek a papírok, anyám nem is akarta elhinni, hogy mire vállalkozom. Később belenyugodott.

— Honvágy?

— A családom hiányzik, a testvéreim.

— El tudná képzelni az életét véglegesen nálunk, vagy Európában?

— Nem, főleg azért nem, mert hideg van.

— Azt meglehet szólni.

— Soha — mondja.

Csoportvezetőjétől tudom, hogy Lissete az egyik legjobb dolgozó, teljesítménye 100 százalék fölött van. Azt is elmondta, hogy a kubai lányok három ezer forint fölötti keresetét hazautalják családjuknak.

— A magyar munkatársaival, a szegediekkel milyen a kapcsolata, barátsága?

— Nagyon jó, vannak barátaink, barátaink szegediek, gyakran meghívják családjukhoz is.

*

Összehúzza magát a kardigánt a mosolygós Teresa Montero Garcés. Ok is ötten vannak testvérek, s talán egy kicsit irigylik is nővéruket.

— Nem bánta meg, hogy eljött?

— Nem, tudtam, hogy mire vállalkozom. Megmondták, hogy keményen kell dolgozni, szakmát megtanulni. A fonodában már jól megy a teljesítményem is.

— Milyenek a magyarok, a munkatársai?

— Aranyosak, vendégszeretők és segítőkészek.

Fővilányozódnak, amikor a közelgő szabadságukról esik szó. Teresa mondja: — Csak már otthon lennénk, nálunk nincs ilyen hideg, s hogy örülnek majd a testvéreim, meg a barátaim.

Elköszöntem tőlük, jó utazást és jó pihenést kívánva, s bizony irigykedve is, hiszen olyan szép ország Kuba, s oly barátságosak, kedvesek a kubai emberek. (Képünkön balról jobbra Lissete, Lydia és Teresa.)

GAZDAGH ISTVÁN